

"А ти, славна Україно, не забудь за мене!"

сценарії національно-патріотичного виховання,
присвячені Дню захисників і захисниць України
та 80-літтю створення УПА

Львів 2022

«А ти, славна Україно, не забудь за мене!» : сценарії національно-патріотичного виховання, присвячені Дню захисників і захисниць України та 80-літтю створення УПА / КЗ ЛОР «Львівська обласна бібліотека для дітей» ; Червоноградська міська бібліотека для дітей ; Міська бібліотека-філія для дітей Золочівської міської ради ; Пустомитівська бібліотека для дітей КЗ «Пустомитівська публічна бібліотека» ; бібліографія і верстка О.О. Сачинської ; метод. матеріал Л. С. Сташко ; відп. за випуск Л. А. Лугова. – Львів, 2022. – 28 с.

Невблаганний час стирає прізвища і дати, тому найпершим обов'язком кожного з нас є пізнати й передати своїм нащадкам сторінки нашої історії.

Пропонуємо знайомство з досвідом роботи колег міських дитячих бібліотек Львівщини, а саме: розробки сценаріїв, присвячених Дню захисників і захисниць України й 80-тій річниці створення Української Повстанської Армії.

Доповнює видання список джерел із сценаріями до Дня захисника України.

Методичний матеріал: Л. С. Сташко
Бібліографія і верстка: О. О. Сачинська
Відповідальна за випуск: Л. А. Лугова

Година-діалог «УПА — унікальне покоління» (7-9 клас)
присвячується 80-річчю створення
Української Повстанської Армії
Досвід роботи Червоноградської міської бібліотеки для
дітей

В залі оформлена фотосушка з історичних світлин УПА.

Бібліотекар знайомить дітей з цікавими фактами створення та існування УПА, згрупованих у 8 розділів.

Діти, в свою чергу, доповнюють цю інформацію знаннями, які їм відомі відповідно до теми розділів.

Український феномен

Створення та існування УПА – найбільший феномен української історії ХХ століття. Адже ті, хто відстоював незалежність України в 1940-х роках, повинні були «прослизнути» крізь страшні 1920–1930 роки. Воїни «лісової армії» були виховані тими націоналістами, які пережили 1917–1920 роки. Представники УПА не тільки боролися за Україну всіма доступними методами, але й без вагань жертвували життям: якщо «криївку» знаходили радянські розвідники, то її мешканці найчастіше негайно вчиняли самогубство, щоб не датися живими в руки ворога.

Бездоганна організація

В УПА була чітка структура із субординацією, розклад і жорстка дисципліна. Наприклад, вживання алкоголю (без дозволу командира) каралося розстрілом. Багато істориків вивчали і надалі вивчають УПА як ідеальний приклад підпільної організації.

Інформаційна діяльність

Лише протягом 1948–1952 років у підпільних друкарнях було надруковано 350 тисяч листівок, брошур, книжок та іншої нелегальної літератури, попри дефіцит паперу. Близько 20

відсотків з них адресувалися українській молоді, закликаючи не вступати до комсомолу і не піддаватися зросійщенню.

Псевдоніми

У всіх повстанців їх було по кілька. Більшість з них – похідні від назв тварин, птахів, рослин, предметів. Були також псевдоніми, похідні від назв явищ природи: Хмара, Крига, Зима, Місяць тощо. Найбільш екзотичні — Непитай, Непий, Вгадай, Зірвишапка, Розбийгора.

Зброя

Повстанці примудрялися діставати зброю в Червоній армії, маскуючись під радянських партизанів. Крім того, у 1942–1944 роках зброю вдавалося вимінювати в угорців і навіть німців. Були встановлені певні тарифи обміну на харчі: одна ручна граната оцінювалася в одне куряче яйце, автомат або гвинтівка – в цілу курку, ручний кулемет – поросся, міномет – кілька мішків картоплі.

Харчування

УПА добре постачалась їжею, користуючись підтримкою селян. Наприклад, восени 1944 року на одного курсанта повстанської школи «Олені» виділялися продукти, енергетична цінність яких становила 4388 калорій (тоді як мінімальна норма для людей, зайнятих важкою фізичною працею, становить 4300 калорій). У це «меню» входили хліб, крупи, олія, м'ясо, консерви, картопля, морква, горох, буряк, цукор, капуста.

Криївки

Так називали споруди під землею з вентиляційними отворами, у яких вояки УПА в деяких випадках могли, не виходячи, прожити кілька місяців. За час існування УПА спроєктували приблизно 10 тисяч криївок, у яких були склади зброї, шпиталі, друкарні й навіть швейні цехи. Могли розміщуватися як в лісі, так і «маскуватися» в сільських хатах.

Довгожителі криївок

Неймовірно, але факт: деякі з воїнів УПА вийшли зі своїх криївок уже після проголошення незалежності України в 1991 році. Наприклад, Я. Галащук вийшов з укриття, побудованого в хаті його сестри в Тлумачі Івано-Франківської області у серпні 1991 року.

З 1951-го по 1991 рік нелегалом жив Ілля Оберишин, відомий під псевдонімами «Стецько», «Кобзар», «Охрім».

До 1992 року в хаті сестри ховалася А. Ференчак.

Музичний фон – пісня «Марш Нової Армії» (“Зродились ми великої години”).

Історичний екскурс «У подвигах зродилась Україна» до Дня захисника України

*Досвід роботи Міської бібліотеки-філії для дітей
Золочівської міської ради*

Мета: Вшанування пам'яті героїв національно-визвольних змагань, мужності та героїзму сучасних захисників суверенітету і територіальної цілісності України – воїнів АТО; утвердження ідеалів свободи і демократії, збереження історичної пам'яті про доленосні події в Україні початку XXI століття та сприяння дальшому зміцненню патріотичного духу в учнівської молоді, створення умов для розвитку гуртків художньо-естетичного циклу в школі; привернення уваги юних митців до глибокого осмислення героїчної історії України і рідного краю; виявлення обдарованих дітей, підвищення їх художнього та виконавського рівнів.

Бібліотекар 1:

День захисника України – мужності й героїства свято.

І ми вклоняємося тим, хто літ тому назад багато,

І тим, хто нині з автоматом наш спокій береже і захищає,

Всю нашу велику родину, рідну землю свою – Україну.

Бібліотекар 2: Сьогодні ми зібралися, щоб засвідчити свою повагу всім, хто носить військову форму і відзначити свято – День захисника Вітчизни.

Це свято, згідно указу п'ятого Президента України, щорічно відзначається 14 жовтня. Воно є всенародним святом, бо захисниками України є учасники національно-визвольних рухів ХХ століття, учасники Революції гідності, добровольці і військові, волонтери, діти і дорослі — всі ті, хто в різний спосіб наближають перемогу над російськими загарбниками.

Читець 1: *Україну зі святом вітаємо нині
І хочемо, щоб вона мужніла і цвіла,
Навіки слава, Слава Україні,
Її народу слава і хвала!*

Читець 2: *Вже скільки закривавлених століть
Тебе, Україно, імені лишали...
Тож станьмо, браття, в цю врочисту мить,
Рівняймося на прапор вільної держави!
Степів таврійських і карпатських гір
З'єднався колір синій та жовтавий,
Хай недругам наперекір
Рівняймося на прапор вільної держави!*

Читець 3: *Ганьбив наш прапор зловорожий гнів,
Його полотна в попелі лежали,
Але він знов, як день новий, розцвів,
Рівняймося на прапор вільної держави!
Повірмо в те, що нас вже не збороть,
І долучаймось до добра і слави,
Хай будуть з нами Правда і Господь,
Рівняймося на прапор вільної держави!*

Звучить «Гімн України»

Бібліотекар 1: Як говорив Тарас Шевченко: «У своїй хаті – своя сила і правда, і воля», тож маємо обов'язково шанувати тих, чий святий обов'язок – захищати свою хату, боронити свою правду – своєю силою і своєю волею.

Збройні сили України своїми славними традиціями зобов'язані козацтву. Багато століть лунають над нашою землею пісні, які уславлюють козаків. Тож хай живе і донині слава козацька, слава України!

Бібліотекар 2: Україно! Важким і тернистим був твій шлях із сивої давнини і до сьогоднішніх днів. Протягом віків численні вороги, ніби змовившись, тільки те й робили, що шматували твої землі, топтали твої простори, грабували твої багатства, терзали твої серце і душу. Було це близько п'яти

століть тому. Наш рідний край поневолили підступні завоювники. Ой, як важко стало жити українському народові! І почав він утікати в пониззя Дніпра, за його кам'яні пороги, де розкинулися степи.

Втікачі називали себе козаками, тобто вільними людьми. На островах, що лежали посеред бистої води, вони заснували Запорізьку Січ. Запорожці були витривалі й дужі, кмітливі й на диво хоробрі. Вони чинили опір найзапеклішому ворогові.

Бібліотекар 1: 14 жовтня козаки святкували свято Покрови Пресвятої Богородиці. Це був великий козацький день. Саме тоді відбувалася велика Генеральна січова Рада. На ній вирішували найважливіші питання козацького життя. Цей день в історії запам'ятався всьому українському народу як найголовніше свято всіх людей, котрі відносять себе до козацького роду.

Патріотизм козаків та їх любов до рідної землі була унікальним явищем в історії людства. Віддати своє життя за своїх друзів козаки вважали найбільшою честю.

Хоч і загинули запорожці, та не загинула їхня слава великих героїв, могутніх велетнів, які поклали свої голови за віру, за народ, за безцінну волю.

Відео «Час згадати нашу славу»

Бібліотекар 2: Роки, роки ... Скільки б їх не минуло, не зітруть вони у народній пам'яті світлі імена тих, хто віддав своє життя за нашу країну в роки Другої світової війни.

Більша частина населення України боролася проти фашизму на полі бою, брала участь у партизанському та підпільному русі. Ця війна завдала Україні величезних втрат. За 4 роки загинуло 3 мільйони українців, а це майже кожен 6-й мешканець України.

2 мільйони українців були примусово вивезені на роботи до Німеччини. Було зруйновано і спалено 714 міст і селищ, 28 тисяч сіл і хуторів, більше 16 тисяч підприємств.

Кожне молоде серце сьогодні і завжди повинно берегти пам'ять про всіх, хто відстояв державу в тій страшній війні.

Читець 1: Вірш «Пам'ять»

*Священна пам'ять в спадок нам дана
Вона вогонь незгасний запалила
Там, де солдатська вирита могила,
Де громом прокотилася війна...
Не владний час війни зітерти слід.
І вдячна Пам'ять вічно буде жити,
Як кров бійця, живі палають квіти
На тлі печальних мармурових плит.
...Я в літаку і в танку не горів,
В атаках не дивився смерті в очі
Та пам'ять забувать моя не хоче
Невтішних в своїм горі матерів.
З кривавої жорстокої війни
Вони синів своїх і досі виглядають,
До пожовтілих знімків припадають
Й пряде зажура пасма сивини...
...Милує зір цвітіння біла повінь
Зігрій, надіє, радосте земна
Йдемо до обелісків, як на сповідь
І згадуєм полеглих імена.*

Бібліотекар 1: Солдатські окопи, воронки від снарядів – ці шрами війни природа залікує за сотню років. Подвиг же героїв передається з покоління в покоління і житиме в людській пам'яті вічно.

Солдатські листи... Скільки їх було за 4 роки? Кажуть, що якби з них зробити килим, то вистачило б накрити всю земну кулю. І більшість з них починалась словами «Моя дорога, мамо!» чи «Моя любя, кохана дружино, дочко, сестро!».

Обеліски, пам'ятники. Скільки їх? Але чому нема пам'ятника матері, що досі чекає свого сина, вдовам – жінкам, які виконали останній заповіт чоловіків – вивели в люди дітей. Самі вони, затамувавши горе і біль, відбудовували зруйноване, виховували своїх дітей – продовження нашого українського роду.

Читець 2: *Вийшла в степ широкий Мати посивіла.
Виплакала очі від журби вона
Біля квітів маку стала заціпиліла
Й згадувалась знову матері війна.
І почула голос сина над житами,
То зітхала мати, то вогонь палав:
«Я прийшов до тебе, я вернувся, мамо,
Я своєю смертю смерті потоптав.
На моїй могилі нині квітів море,
Ти в думках до мене линеш з даліни
І твоє невтішне материнське горе –
То прокляття вічне палаю війни».*

Читець 3: *Зупинись, людино. Поклонись,
Помолися щиро хоч хвилину
За героїв тих, що піднялись
Захищати рідну Україну.
Прошли роки, пройдуть десятиліття,
Та не зітреться пам'ять, бо жива.
І житиме повік в серцях народу
Довічна вдячність воїнам УПА.*

Бібліотекар 2: 14 жовтня 1942 р. було створено УПА, яка відродила славні традиції козацтва в Україні. У світовій історії це було унікальне явище – діюча самостійна армія без незалежної держави. І сьогодні ми повинні пам'ятати,

що воля, свобода і незалежність українського козака і повстанця є вічними, а українська нація – непереможною!

Більшість повстанців це були молоді люди віком до 30 років, здебільшого з простого люду. Їх привчали до дисципліни та відповідальності. Порушників ж суворо карали. Напочатку назва УПА належала збройному формуванню «Поліська Січ» під проводом Тараса Бульби-Боровця, що діяла на Поліссі та Волині з початку війни.

У 1942 році УПА розпочинає національно-визвольну війну проти нацистів та терору московської влади. Вони нападали на німецькі залоги і звільняли полонених, відбивали українських людей, яких везли на примусові роботи до Німеччини; часто врятовані хлопці приєднувались до УПА.

Так із пролитої крові і страждань виростала бойова слава воїнів УПА. Усі воїни мали свої псевдоніми, розкривати які можна було лише після смерті. Так і гинули вони часто невідомими. Девізом для українських повстанців були слова: «Ліс – наш батько, а нічка – наша мати».

Бібліотекар 1: 1943 рік — УПА контролює усю Волинь і Поділля. Керівником було обрано Романа Шухевича. У кінці 1943 року УПА нараховувала вже близько 15 тисяч осіб. Кожен воїн складав присягу:

«Я, воїн УПА, взявши в руки зброю, урочисто клянусь своєю честю і совістю перед Великим Народом Українським, перед Святою Землею Українською, перед пролитою кров'ю усіх Найкращих Синів України та перед Найвищим Політичним Проводом Народу: боротись за повне визволення всіх українських земель і українського народу від загарбників та здобути Українську Самостійну державу.

У цій боротьбі не пожалію ні крові, ні життя й буду битись до останнього подиху й остаточної перемоги над усіма ворогами України. Буду мужнім, відважним і хоробрим у бою та нещадним до ворогів землі української...

Суворо зберігатиму військову й державну таємницю. Буду гідним побратимом у бою та в бойовому житті всім своїм товаришам по зброї.

Коли я порушу або відступлю від цієї присяги, то хай мене покарає суворий закон Української Національної Революції та спаде на мене зневага Українського Народу».

Читець 1: Вірш «Серпанком далі оповиті»

Серпанком далі оповиті, блищить смарагдами роса.

*Лежать стрільці у стиглім житі, й над ними слава не зга-
са.*

*Що може бути найкращим в світі, ніж полягти за рідний
край,*

І ставши сонцем у блакиті, закрить від бурі небокрай!

*Лежать стрільці, бо за Вкраїну зчепились з бандою на
смерть,*

І били гадів до загину, наповнив чаші гнівом вщерть.

Розквітла кров червоним маком, у землю душі перейшли.

*Якщо ти йдеш цим славним шляхом – в зажурі голову
схили.*

Серпанком далі оповиті, лежать герої край села.

Вони живі, вони не вбиті, і буря сонце не здола!

Бібліотекар 2: За роки існування УПА в її лавах побувало до 400 тисяч осіб. Після війни радянська влада жорстоко розправлялася з воїнами УПА: полонених розстрілювали відразу або ж прилюдно вішали, під час допитів застосовувались нелюдські тортури, закатованих навіть не дозволяли ховати, а для дезінформації населення формувалися спецбатальйони енкаведистів, що з'являлися в одностроях УПА, несучи усім зустрічним страх і смерть.

Останнім її командиром аж до 1955 року був полковник Василь Кук-Коваль. Окремі частини УПА зберігали боєздатність аж до кінця 50-х років, а останній повстанець Ілько Оберишин погодився вийти з лісу тільки у 1991 році, після проголошення незалежності України.

Читець 2: Вірш «Пам'яті українських повстанців»

*В тім краю, де все співає вранці,
І шумлять закохано ліси,
За Вкраїну билися повстанці-
Прометеї волі і краси.
Боронили землю від фашистів,
Від поляків і більшовиків,
Щоб ніколи у селі і в місті
Не затих народу вільний спів.
Та високі мрії не збулися,
І злетіть соколи не змогли.
Ворогам поганим не здалися,
І в холодні ями полягли.
Прийде час - нащадки їх прославлять,
Й полетять пісні, як журавлі.
Збережемо, браття, світлу пам'ять
Про героїв нашої землі!*

Бібліотекар 1: Достойними нащадками Української повстанської армії є сьогоднішня молодь, яка вже має право називатися захисниками Вітчизни, бо брала активну участь у Революції гідності, допомагає і підтримує українську армію з початку війни з російськими загарбниками на сході.

Читець 3: *Не люди по Майдану – Боги ходять,
Ці хлопці тілом й духом визначні
Слова в них щирі й красномовні –
Вони Вкраїни славнії сини!
Спасибі вам усім звитяжні браття,
Низький уклін від серця до землі,
Ви розпалили не на вулиці багаття,*

*А в серці кожного жагу до боротьби!
Спасибі вам за кожен день й хвилину,
Яку ви на Майдані провели!
Ви захищали весь народ й країну
Від чорної ядучої чуми.
Спасибі вам, що ви стояли міцно,
Стояли, бо не знали вороття...
Спасибі раненим й загиблим,
Бо не ховали ви від куль свої життя!
Спасибі всім, хто був тут на Майдані
Й хто руки свої досі не зложив
Спасибі й тим, хто думкою за нами
Хто плакав гірко, вірив і молив...
Спасибі серцем і душею,
Я щиро це і палко говорю!
Як крикнуть: «Слава Україні!»
«Навіки слава!» - я завжди скажу!*

Читець 1: *Горить свіча і пам'яті сльоза,
Додолю з неї краплями стікає,
Земля ридає, плачуть небеса,
Майдан Героїв з почестю ховає.
Їх взяв Господь, щоб ангелом в раю
В його садах довічно проживати,
Вони завжди залишаться в строю,
Про них народ пісні буде співати.
Небесна сотня білих журавлів,
Душа, яких летить під небесами,
Ніхто із Вас вмирати не хотів,
Хай вічна пам'ять лишитьсь за вами...*

*Сьогодні туга душу розпина,
Багато з вас в коханні не признались,
Надворі скоро втішиться весна,
Чому ж її ви, хлопці, не діждались?..
Горить свіча і пам'яті сльоза,
Додолю з неї краплями стікає,
Земля ридає, плачуть небеса,
Героїв Україна пам'ятає...*

Бібліотекар 2: За вікову історію української народності наша земля не один раз закликала своїх синів стати на її захист. І ніколи ці заклики до оборони рідного краю не залишилися не почутими. Боротьба за незалежність, територіальну цілісність України продовжується до сьогодні. Наші герої-воїни з 24 лютого ведуть повномасштабні бої за нашу волю, за нашу суверенність, за нашу рідну державу.

Читець 2: Вірш «Лист до бійця»

*Мій Любий солдате, пишу я до тебе
З подякою щирого серця,
Що маю сьогодні я мирнеє небо,
Й надію, що лихо минеться.
Ти зараз на Сході — мене захищаєш,
Щоб мирним у мене був сон,
І те, що молюсь я за тебе — не знаєш,
Навіть якщо не бачу ікон.
Я просто у небо звертаюсь до Бога,
Щоб він тебе крізь боронив,
Безпечною всюди була щоб дорога
І стало на все тобі сил.
Щоб ти повернувся вцілілим, благаю,
Молюся за тебе щодня,
І хоч особисто тебе я не знаю,
Мені відтепер ти — рідня!*

Пісня про АТО «Вбережу, я клянусь...»

Читець 3: Вірш «Незалежна Україна»

*Незалежна моя Батьківщина,
Я борюся за тебе щодня!
Ти для мене, як матір – єдина,
Богом дана нам, рідна земля!
Духом сильна і вільна Країна,
Та як квітка, завжди молода.
Не сумуй, буде все – Україна,
Зникне клята, російська орда.
Ми віками тебе боронили,
Зараз теж у полон не дамо.
Козаки в бій за тебе ходили,
Ворушили вороже кубло.
За нащадків, за мир та за долю,
Помирали Герої УПА.
Щоби вмилися власною кров'ю,
Ті кремлівські, ганебні війська.
Незалежна моя Україна,
Ми здолаємо всіх ворогів.
Буде жити квітуча Країна,
Без загарбників та без катів.*

Бібліотекар 1: Сьогодні ми закликаємо вас згадати у молитвах усіх Героїв, які поклали свої голови за наше майбутнє. (Передається з рук в руки запалена лампадка).

Нехай кожен з нас торкнеться пам'яттю цього священного вогню - частинки вічного. А світло цієї свічки хай буде даниною тим, хто навічно пішов від нас, хто заради торжества справедливості жертвував собою.

У жалобі схилимо голови. Вони повинні жити в нашій пам'яті!

Читець 1: *Далеко чути зоряні пісні –
На очі мами сльози навертають.
Герої не вмирають навесні –
Герої яворами виростають.
Вечірнє місто. Темрява снує.
Випалює у часі стоголося.
А Він з кишені мрію дістає
За мир у Хаті, золоте колосся...
Герої не вмирають восени –
У полі вітром явори згинають,
Узимку снігом – в українську ніч,
А влітку трав рясне повноголося.
Як гартувалась Українська Січ,
Аби у Хаті – мир, аби колосся...
Тож свічку пам'яті засвіtimo
І хвилиною мовчання пом'янемо
Всіх полеглих за волю України
Вірних синів і дочок Батьківщини.*

ХВИЛИНА МОВЧАННЯ

Бібліотекар 2: *Мільйони людей вірять, що небо нашої України – матері буде мирним, адже його оберігають славні воїни, їм довіряють найдорожче, найсвітліше – оберігати мир!*

Відео «День захисника України»

Читець 2: *Зродились ми великої години
З пожеж війни і з полум'я вогнів.
Плекав нас біль по втраті України,
Кормив нас гніт і гнів на ворогів.*

*Доволі нам руїни і незгоди,
Не сміє брат на брата йти у бій,
Під синьо-жовтим прапором свободи
З'єднаєм весь великий нарід свій.
Нехай ніхто не половинить,
Твоїх земель не розтина,
Бо ти єдина, Україно,
Бо ти на всіх у нас одна.
Одна від Заходу й до Сходу,
Володарка земель і вод –
Ніхто не ділить хай народу,
Бо не поділиться народ.
Хай змилоствивиться над нами доля,
Хай майбутнє буде без війни,
Щоб не з фронту, а з заводу, з поля
Батька виглядали всі сини.*

Читець 3: Вірш «Янгол»

*Тихо янгол над світом летів і згубив ненароком пір'їну,
Вже спустився, підняти хотів, та побачив в ту мить
Україну.*

*Споглядав неймовірну красу, вся земля, ніби та вишиван-
ка,*

*І не стримав сердешний сльозу, в небеса полетів на
світанку.*

*Спозаранку до Бога прийшов і повідав недавню пригоду,
Розповів, як літав і знайшов край чудовий, з могутнім
народом.*

*Знов до Господа він шепотів, все казав, як же мова лунає,
Кожне слово, мов спів солов'їв, кожен звук в серці слід
залишає.*

Потім він на коліна упав, і почав Бога щиро благати,

Щоб Він милість Україні послав, щоб дав сили всі біди здолати.

Досі молиться янгол за нас, ця молитва свята не стихає,

На колінах стоїть повсякчас, Україну крилом захищає!

Бібліотекар 1: Помолимось і ми за Україну!

Боже великий, Боже всесильний! Ми, діти твої, схиляємо в покорі свої голови, вислухай нашу щирю молитву, прийми благання наших сердець! Прости провини наші та провини батьків, дідів і прадідів наших! Змиლოსердися, Господи, над нашими родинами, щоб були вони щасливими і здоровими.

Благослови, Боже, наше навчання, щоб зросли ми добрими і мудрими – батькам на радість, Україні на користь, щоб у трудах щоденних збагачували і звеличували свій рід і народ!

Дякуємо тобі за щастя учитися в рідній школі! Зміцни наш дух, даруй силу, терпіння, наполегливість, щоб ми навчилися жити за твоїми святими законами Любові і Милосердя. Дай сили нашим рукам, щоб могли ми добро творити, а злу протистояти.

Молимо тебе, Господи, змиლოსердись над нашим українським народом! Зітри кривду й неправду, що неволить його, а дай йому, Предобрий, жити вільно на своїй землі, щоб не служив він нікому, тільки тобі, Отцю й Сотворителю, і прославляв тебе в словах і в ділах праведних.

Матінко Божа, наша Заступнице й Покровителько! Заступись за нашу багатотраждальну неньку Україну, поможи їй вийти на шляхи волі й благоденства! Зігрій, Отче, нашу землю теплом своїм і зроби дощами, відверни усякі лиха і нещастя! Прийми, Всевишній, нашу щирю молитву!

Історичний екскурс

Досвід Пустомитівської бібліотеки для дітей

КЗ «Пустомитівська публічна бібліотека»

Сцена. На сцені лежить пожовкле листя.

Виходить ведуча.

*«... не згинуть ніколи
Ті, що поляжуть за щастя людей,
Ті, що життя віддадуть задля волі,
Ті, що у тюрми підуть з-за ідей!»*

Пісня «Ой ти, дівчино»

Ведуча: Історія будь-якого народу містить періоди, дати, які є вирішальними і доленосними в його житті. Ми повинні пам'ятати і не забувати героїчні сторінки нашої історії, яка пишеться зараз. Адже хто не знає минулого, той не вартий майбутнього. На долю нашої країни випало багато випробувань. Україна не раз піднімалася з колін. Побита і вся в ранах, та нездоланна для ворогів своїх, вона йшла ворогу під кулі, щоб захистити всіх своїх дітей. Терновим шляхом дійшла Україна до сьогоднішніх днів.

Першими захисниками нашої рідної землі були козаки, які починаючи з 14 століття захищали рідну землю від турецько-татарських і польських загарбників.

Звучить «Козацький марш»

Ведуча: У 16 столітті під проводом Дмитра Вишневецького на Хортиці була збудована Запорізька Січ, яка для змученого століттями українського народу стала символом боротьби за незалежність. Запорозька Січ уславилася іменами Байди Вишневецького, Івана Сірка, а особливо Богдана Хмельницького, який очолив козацьке військо. До речі, служити в ньому в ті часи у народі вважали найпочеснішою справою. Важко було Хмельницькому самому побороти польських загарбників. Тому 1654 р. він уклав угоду з російським царем, за якою Україна мала бути вільною і мати своє військо. Але російський цар зрадив. Україна була роздерта між Росією та Польщею, а 1775 р. зруйновано Запорізьку Січ.

*Гомоніла Україна, довго гомоніла,
Довго, довго кров степами
Текла - червоніла...
Текла, текла та й висохла,
Степи зеленіють,
Діди лежать,
А над ними кургани синіють...*

Ведуча: Українці залишилися без власного війська, а отже, втратили свободу. Бо народ, який не має ким і чим себе захищати, не може бути вільним. Багато десятиліть Україна входила до складу Російської імперії. 1918 р. військо Української Центральної Ради було знищено разом зі спробою побудувати українську державу.

Ведуча: З осені 1942 р. на Поліссі і Волині під егідою Організації Українських Націоналістів планово і організовано створюються збройні загони, які приймають назву УПА. Перший відділ УПА сформував на Поліссі в жовтні 1942 р. Сергій Качинський (псевдо Остап). 30 травня 1947 р. Українська Головна Визвольна Рада проголосила 14-те жовтня 1942 р. (на яке припадає і козацьке свято Покрови) офіційною датою створення УПА.

(«Ой у лузі червона калина» <https://www.youtube.com/watch?v=yuvGeMYmsug>)

Ведуча: *Не хочемо ні слави, ні заплати,-
Заплатою нам розкіш боротьби!
Солодше нам у бою помирати,
Ніж жити в путах, мов німі раби.
Доволі нам руїни і незгоди,
Не сміє брат на брата йти у бій.
Під синьо-жовтим прапором свободи
З'єднаєм весь великий нарід свій.*

(Микола Сеньків "Голос лісу з-за ґрат")

Марш «О, Україно»

Ведуча: УПА постала не лише для оборони українського населення від нацистського терору, але й для захисту від провокативно-підривної діяльності радянських партизан, які взимку 1942-1943 рр. наступали з білоруських лісів. Водночас з літа 1943 р. «лісова армія» була залучена до кривавого протистояння з польським підпіллям на Волині – так званої «малої українсько-польської війни». Основою діяльності УПА була тактика двофронтової боротьби проти двох тоталітарних режимів – сталінського СРСР та нацистського Третього Райху.

Пісня «Подай, дівчино, руку на прощання»

Ведуча: Структурно УПА поділялася на три краєві командування: УПА-«Північ» (Волинь, Полісся), УПА-«Південь» (Поділля, Київщина) та УПА-«Захід» (Галичина, Буковина, Закарпаття). Кожне командування мало у своєму складі воєнні округи та тактичні відтинки. Головним командиром УПА з листопада 1943 р. до загибелі у березні 1950 р. був Роман Шухевич. Сім років керував Роман Шухевич безпосередньо визвольною боротьбою українського народу. Під його проводом УПА й збройне підпілля в Україні здобули незаперечні політичні успіхи. Загинув головний командир Української Повстанської Армії героїською смертю в бою з більшовиками 5 березня 1950 року в селі Білогорща біля Львова. УПА як єдина військова формація припинила своє існування.

Пісня «Гей там на горі Січ іде»

Ведуча:

*Сторіччями здригався мій народ
Від ярм, від зрад й кривавих заворушень,
І мову як духовний ополот
Втирали в бруд прямисінько у душах.
Шевченко вмер. І Лесі вже нема.
Є незалежність. Є уже свобода.*

І все одно ще темно від примар.

І все одно щось гірко труїть воду.

Ведуча: Здавалось все скінчилося, давно минуло і більш ніхто не пройде шляхом тих кривавих дій. Та не так здавалось, як вже сталось. Що робиться з тобою, чому ти плачеш, Україно?

*Палає Київ у вогні,
горять сталеві БТРи
там на межі-передовій,
народ боронять волонтери.
Палають шини і серця,
ніхто не хоче помирати,
Перед екраном матері і там,
і там їхні солдати..*

*Там у шоломі зі щитом,
стоїть з Франківщини хлопчина,
з червоним на грудях хрестом,
поранених несе дівчина.
Стоїть із Харкова Андрій,
Сашко тримає оборону,
він тут вже 48 днів,
як сам приїхав з Краснодару.*

*Ось знову хвиля йде атак,
усе змітають водомети,
морозно трошки: «-2»,
горять позаду вже намети...*

Ведуча: За три місяці Україна прожила цілу історичну епоху. 22 листопада 2013 р. заява влади призупинити підготовку до підписання угоди про Євроінтеграцію сколихнула народ України. По містах почали збиратися студентські протестні акції.

30 листопада в Києві на Майдан вийшли сотні молодих студентів, які всіляко підкреслювали мирний характер своєї акції. Злочинна влада вчинила замах на мирний протест – десятки протестувальників були по-звірячому побиті спецпідрозділами міліції та у важкому стані потрапили до лікарень.

Шоковані замахом на основоположні права й свободи людини та побиттям мирних студентів, сотні тисяч українців вийшли на Майдан Незалежності, вимагаючи покарання винних у побитті студентів та відставки злочинної влади.

Відео «Переведіть мене через Майдан»

Ведуча: Після двох місяців мирних протестів підтримка мітингувальників зростала. Замість того, щоб мирно врегулювати ситуацію, 18 лютого тодішня влада на чолі з президентом Януковичем віддала злочинний наказ застосувати зброю і зробити «зачистку» Майдану, застосовуючи водомети, бронетранспортери і вогнепальну зброю.

*Всіх щільно взяли у кільце, здається ОСЬ (!) наш дух зламають
Та хтось праворуч затягнув, народний гімн усі співають.*

*Тримати крепко треба щит, бо там позаду наші діти,
батьки стоять і матері, нема куди нам відступити.
Лунає вибух поруч десь, то світло-шумова граната,
це «Беркут» мило передав, нам подарунок від Гаранта.*

*І ще учора ти і я, були звичайні активісти.
А вже сьогодні, всі ми тут: БАНДФОРМУВАННЯ-
ТЕРОРИСТИ.*

*Дивись Франківщина і Львів вже захопили самі владу
і Тернопілля - молодці, дали відпір бандитським гадам!*

*По ліву сторону, під щит, знову граната залітає,
і мій колега «екстреміст» на неї стрімко так лягає!
Та що ж ти робиш брате мій?! Знімаю з нього «балак
лаву», лице криваве, очі, біль... Дівочі коси розгортаю...*

Пісня «Летіла зозуля»

Сльози, страх, відчай і постійне зростання кількості загиблих – ось, що назавжди закарбувалося у пам'ять чи не кожному українцеві. Прості люди з дерев'яними щитами у руках протистояли професійно навченим та озброєним спецпризначенцям «Беркут», а потім і снайперам. На очах у всього світу влада розстрілювала свій народ. Майдан оточили з усіх боків, взяли у щільне кільце. Та люди не здавалися. Співали Гімн. Зі сцени лунали молитви, патріотичні пісні.

(«Подай руку Україні» <https://www.youtube.com/watch?v=jL8l1mAiG98>)

*Коли Герої в передсмертний крок,
Так віддано цю волю здобували,
Свідомо вбивці, тиснучи курок,
У пекло свої душі віддавали*

*Режим стріляє в потилиці й спину,
Убивають людей мисливські гвинтівки.
А все, що ми можемо – палити шини.
Україна бере початок з бруківки.*

*Цвітуть на Майдані смерті тюльпани,
Тріпочуть на вітрі криваві знамена,
Вогонь облизує трупи і рани.
Україна бере початок із мене.*

*Ріки крові уже течуть.
На країні – вогненний шов.
Дзвони дзвонять – щоб ти почув.
Дзвони дзвонять – щоб ти пішов.*

Ведуча: Тисячі поранених і майже 100 людей було вбито снайперами та бійцями спецпідрозділів міліції. Серед них – науковці, викладачі, студенти, вчителі, художники, архітектори, театральні режисери, громадські активісти. Кров цих людей стала вироком для злочинної диктатури. Ця Небесна Сотня своїм життям викупила свободу для мільйонів українців і дала усім нам шанс збудувати нову демократичну правову державу.

(«Плине кача» <https://www.youtube.com/watch?v=-Z1BSliF5jc>)

Ведуча: Нарешті владу було повалено, колишній президент та його поплічники-злочинці, забравши із собою мільйони грошей, втекли за кордон, сховались від народного суду.

Здавалось все скінчилося, минуло і більш ніхто не пройде шляхом тих кривавих подій. Та не так склалось, як здавалось. Не встигла Україна оговтатись від Майдану, не встигла поховати своїх молодих героїв, як чорним круком прилетіла до нас москальська орда.

Ніхто навіть не міг уявити, що у 21 столітті розпочнеться війна між народами, які пліч-о-пліч боролись за свободу і перемогу у Великій Вітчизняній війні. Російська армія, ховаючись за спинами мирних жителів Донбасу, прикриваючись гаслами про захист російськомовних українців від фашистської хунти, розпочала знищення України зі Сходу. Настав той час, коли кожен українець має зробити вибір: або ти станеш рабом, або будеш вільною людиною і житимеш у вільній державі.

*Змучені і зневірені
Ті, хто творять історію.
Пальцями почорнілими
Вчаться життю зі зброєю.
Серед усіх — не зломлені
Болем, смертями, зрадами,
І, почорнілі, втомлені,
Сплять у степу під ГРАДАМИ.
Від барикад скривавлених
До Іловайських «опадів» —
Залишки йдуть незламаних,
Поки що не закопані.*

Ведуча: Тисячі українців, що вистояли на Майдані, взявши в руки зброю, вирушили на Схід України, на Донбас, в зону антитерористичної операції, щоб захистити досягнення Революції гідності.

ТІК «Запах війни» <https://www.youtube.com/watch?v=IKTIqW6z3c0>

*Сьогодні я молюсь за Україну,
За всіх померлих і за всіх живих,
Які будь-що боронять вже руїну,
Допоки стукіт серця не затих.*

*Сьогодні я молюсь за батька й брата,
За чиюсь матір і її синів.
Всіх кривдників чекає вже розплата,
На жаль, ціною багатьох життів.*

Ніхто не очікував, що український народ так зміцніє духом. Тисячі добровольців та воїнів запасу й дотепер ідуть на війну обороняти Україну від російської армії, від свавілля кремлівських бойовиків. Кожного дня, щогодини Україна завдяки чоловікам-героям, виборює право бути суверенною, єдиною державою. Без усякого сумніву, мене зовсім небагато часу і про них писатимуть книги, зніматимуть кінофільми, на прикладах самовідданого служіння рідній Батьківщині, беззаперечного виконання священного обов'язку – стати на захист кордонів держави, коли в цьому є гостра потреба.

Тарас Тополя «Той день, коли закінчиться війна»
https://www.youtube.com/watch?v=_A-f8idpJdU

*Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!..
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі.
До суду тебе не скують ланцюги,
І руки не скрутять ворожі:
Стоять твої вірні сини навкруги
З шаблями в руках на сторожі.
Стоять, присягають тобі на шаблях
І жити, і вмерти з тобою,
І прапори рідні в кривавих боях
Ніколи не вкрити ганьбою!*

Пісня «Мій рідний край».

Сценарії. Список джерел

Баляльова, Надія. 14 жовтня - День захисника України : позакласний захід : 5 клас / Надія Баляльова // Всесвітня література в сучасній школі. - 2020. - № 9-10. - С. 74-76.

Воїни степу : 14 жовтня - День українського козацтва // Шкільна бібліотека. - 2017. - № 9. - С. 46-50.

Воскресни волі дух і наша сила! : [добірка матеріалів до Дня Покрови Пресвятої Богородиці, Дня українського козацтва та Дня захисника України] // Позакласний час. - 2018. - № 9. - Не журись!. - С. 47-58.

Греськів, Л. А. Зі святом, дорогі захисники! : [розвага] / Л. А. Греськів // Розкажіть онуку. - 2018. - № 11 (листопад). - С. 49-50.

День захисника Вітчизни : [добірка матеріалів] // Розкажіть онуку. - 2017. - № 9. - С. 33-36.

Іванчук, Л. В. Твої герої, Україно! : усний журнал / Л. В. Іванчук // Шкільна бібліотека. - 2017. - № 2. - С. 1-4.

Маліновська, Ольга. Творчий проект-екскурс до Дня захисника Вітчизни "Час згадати нашу славу" : методика навчання / Ольга Маліновська // Початкова школа. - 2017. - № 10. - С. 33-35.

Олійник, М. А. "Непоборні" / М. А. Олійник // Шкільний бібліотекар. - 2018. - № 8. - С. 23-25.

Перфілова, Наталя. Козацькі забави до Дня захисника України : [виховуємо патріотів] / Наталя Перфілова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2017. - № 5. - С. 12-13.

Вебліографія

14 жовтня – День захисника України [Електронний ресурс] : (сценарій виховного заходу у школі) // Soroka-vorona.info : [сайт]. – Електрон. текст. дані. - Режим доступу: <https://cutt.ly/X1VpYFM>. - Назва з екрану.

Бобко, Марія. «Невмируща слава – слава героям-воїнам УПА» [Електронний ресурс] : виховний захід для старшо класників / М. В. Бобко // Урок-UA : Освітній портал : [сайт]. – Електрон. текст. дані. - Режим доступу: <https://cutt.ly/L1ViVuw>. – Назва з екрану.

Добірка матеріалів та сценаріїв до Дня захисника України [Електронний ресурс] // На Урок : освітній проект : [сайт]. – Електрон. текст. дані. - Режим доступу: <https://cutt.ly/a1VoHRE>. – Назва з екрану.

Крижановська, Жанна. На варті Української держави [Електронний ресурс] : (сценарій до Дня захисника України) / Ж. Крижановська // Джерело. Дніпропетровська обласна педагогічна газета. – 2022. – жовтень. - Режим доступу: <https://cutt.ly/n1VaPSq>. – Назва з екрану.

Сценарій "Героїчна боротьба УПА" [Електронний ресурс] // Падяк Марія Йосифівна : блог вчителя математики Мишлятицького НВК : [сайт]. – Електрон. текст. дані. - 10.03.2018. – Режим доступу: <https://cutt.ly/11VtWew>. – Назва з екрану.

Сценарій до Дня захисника України «Сила нескорених» [Електронний ресурс] // Ерудит.нет : конспекти уроків, сценарії виховних заходів, підготовка до ДПА та ЗНО 2022 : [сайт]. - Електрон. текст. дані. - 7 жовтня, 2017. - Режим доступу: <https://cutt.ly/W1VyUkV>. – Назва з екрану.

Зміст

Година-діалог «УПА — унікальне покоління» (7-9 клас) : присвячується 80-річчю створення Української Повстанської Армії : досвід роботи Червоноградської міської бібліотеки для дітей.....	1
Історичний екскурс «У подвигах зродилась Україна» до Дня захисника України : досвід роботи Міської бібліотеки-філії для дітей Золочівської міської ради.....	4
Історичний екскурс : досвід Пустомитівської бібліотеки для дітей КЗ «Пустомитівська публічна бібліотека».....	18
Сценарії. Список джерел.....	26
Вебліографія.....	27

Україна, 79008. м. Львів
вул. В. Винниченка, 1
тел.: абонемент – 235-87-46
інтернет-центр – 235-87-47
e-mail: biblioteka@lodb.org.ua
www.lodb.org.ua
e-mail: bibliograf@lodb.org.ua

